

УДК 338.48-51

DOI: 10.31891/2307-5740-2021-298-5(2)-14

ЛУЩИК М. В.

ORCID ID: 0000-0001-5411-348X

e-mail: murmarja@gmail.com

Національний університет «Львівська політехніка»

ПРО ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФЕСТИВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

У роботі описано підходи до трактування поняття «фестивальний туризм» у науковій літературі, наведені основні особливості, що визначають зміст фестивального туризму та описано обов'язкові складові будь-якого фестивалю, встановлено місце фестивального туризму у системі масових видів туризму, проведено класифікацію фестивального туризму за низкою ознак (за спрямованістю туристичних потоків, за масштабами територіального охоплення, за тривалістю поїздки, за демографічним і соціальним складом учасників подорожі, за характером організації, за інтенсивністю, за способом пересування). Проаналізовано сучасний стан розвитку фестивального туризму в регіоні. Укладено календар фестивалів Львівщини та подано характеристику найвідоміших фестивалів міста та області, особливу увагу приділено опису подій туристичного характеру. Описано нові організаційські та управлінські рішення при організації фестивалів Львівської області в карантинних умовах.

Ключові слова: туризм, подієвий туризм, фестивальний туризм, фестивалі.

MARIYA LUSHCHYK
Lviv Polytechnic National University

ON THE FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF FESTIVAL TOURISM (ACCORDING TO THE MATERIALS OF THE LVIV OBLAST)

We watched, every year, tourist events, which play an important role in shaping tourist flows and have a positive impact on the development of tourist infrastructure, are causing increasing resonance and interest of potential tourists. Therefore, it is worth paying attention to festival resources, the potential of which is unlimited, but is the most attractive for use in cognitive, youth, ethnic and adventure tourism.

The theoretical foundations of festival tourism, as well as its regional aspects of development are described in the scientific literature very little. The object of study of this article is the features of the development of festival tourism in the region, and the subject of scientific research is the features of the organization of festival tourism in conditions of increased epidemic risks. The purpose of the study is to substantiate the scientific principles and develop practical recommendations for the development of festival tourism in the region in conditions of increased epidemic risks.

The paper describes the approaches to the interpretation of the concept of "festival tourism" in the scientific literature, presents the main features that determine the content of festival tourism and describes the mandatory components of any festival, establishes the place of festival tourism in the system of mass tourism, a number of features (according to the direction of tourist flows, the scale of territorial coverage, the duration of the trip, the demographic and social composition of travel participants, the nature of the organization, the intensity, the mode of movement). The current state of development of festival tourism in the region is analysed. The calendar of festivals of Lviv region is made and the characteristic of the most known festivals of the city and area is given, the special attention is paid to the description of events of tourist character. New organizational and managerial decisions at the organization of festivals of the Lviv region in quarantine conditions are described.

Key words: tourism, event tourism, festival tourism, festivals.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Щороку туристичні події, які відіграють важливу роль у формуванні туристичних потоків та позитивно впливають на розвиток туристичної інфраструктури, викликають все більший резонанс та інтерес потенційних туристів. Тому варто звернути увагу на фестивальні ресурси, потенціал яких необмежений, однак є найбільш привабливим для використання в пізнавальному, молодіжному, етнічному та пригодницькому туризмі. Фестивальний туризм є одним із важливих факторів, що впливає на формування привабливості регіону, може стати рушієм його соціально-економічного розвитку. Таким чином, фестивальний туризм заслуговує на особливу увагу наукової спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Фестивальний туризм в Україні сьогодні розглядається як вид подієвого туризму, теоретичні основи якого описані в науковій літературі дуже мало. Теоретико-методологічні питання організації і реалізації регіональної політики розвитку (івентивного) подієвого туризму досліджують такі вчені як О. Алексєєва, А. Бабкін, К. Бекнура, В. Поліщук, Вань Мяо, І. Сміль, Г. Карпова, О. Костюк та ін. Проблематика формулювання термінології, структури та функцій фестивального процесу висвітлюється в працях Л. Кияновської, М. Рутинського, М. Топорницької, М. Шведа. Про регіональні особливості та специфічні риси культурно-пізнавального і подієвого туризму України розмірковують О. Бейдик, Ю. Зінько, О. Любіцева, М. Мальська, П. Масляк, І. Сміль, Т. Ткаченко, М. Рутинський, І. Цуркан та ін.

Формулювання цілей статті

Об'єктом даного наукового дослідження вважаємо фестивальний туризм як особливий інноваційний напрям діяльності туристичних підприємств, установ та організацій в Україні, а предметом – особливості організації фестивального туризму в умовах пандемії. Метою дослідження є обґрунтування наукових засад і розроблення практичних рекомендацій щодо розвитку фестивального туризму регіону в умовах підвищених епідемічних ризиків. Відповідно до поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити сутність та особливості організації фестивального туризму;
- встановити місце фестивального туризму у масових видах туризму;
- проаналізувати сучасний стан розвитку фестивального туризму в регіоні;
- виявити проблеми розвитку та організації фестивального туризму в умовах пандемії.

Виклад основного матеріалу дослідження

Аналіз окремих аспектів формування терміну «фестивальний туризм» та визначення розуміння його сутності в сучасному українському та зарубіжному науковому просторі є першочерговими в даному науковому дослідженні.

Існує значна кількість підходів до розуміння поняття «фестивального туризму», зокрема в монографії М. П. Крачила «Географія туризму» такий вид туризму розуміють як культурно-розважальний, в якому виділяють розважальні подорожі з метою відвідування фестивалів та спортивних змагань. Фестивально-видовищний та спортивно-видовищний як підвиди культурно-розважального туризму виділяє в своїх працях О. О. Бейдик [3, с. 91]. О. Д. Король [5] вважає, що фестивальний туризм заслуговує бути виділеним в окремий вид туризму. Саме фестивалі як найбільш наповнені активністю і культурним змістом події дозволяють задовольнити запити туристів, що лежать в різних галузях соціально-культурного життя відвідуваного регіону або країни.

Особливо вдалим вважаємо визначення А. Е. Молодецького та А. О. Пташніка, згідно яким фестивальний туризм потрібно розглядати як різновид культурно-пізнавального туризму, що проявляється у наступних сутнісних формах: етнічні, релігійні, гастрономічні, спортивні, музичні фестивалі, фестивалі сучасних субкультур, військові та історичні фестивалі, театральні шоу, виставки квітів, модні покази та аукціони.

Отже, загалом в українській науці фестивальний туризм розглядають як один із спеціалізованих видів туризму, що покликаний реалізувати специфічні запити людей під час поїздки, відвідування об'єкта атракції. Фестивальний туризм – тимчасовий виїзд особи з місця постійного проживання в розважально-пізнавальних цілях для прийняття участі в певному фестивальному заході без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування.

Фестивальні подорожі мають всі ознаки туризму. Фестивальний туризм знаходився на стику пізнавального, розважального та етнографічного туризму. Не відкидаємо можливості знаходження спільних ознак з іншими видами туризму, але у цього виду є яскраво виражені власні особливості, що дає можливість виділити наступні ознаки фестивального туризму – рис. 1.

Рис. 1. Ознаки фестивального туризму [2].

Львівський мистецтвознавець М. Швед виокремив 3 складові будь-якого фестивалю: 1) смислову, тематичну складову (вид мистецтва, соціальна група, субкультура, продукт тощо), яка втілюється у презентаційній частині; 2) фестиваль має містити елемент святковості та урочистості, покликаний привернути увагу до тематики, підкреслити її значущість; 3) фестиваль повинен мати організовану структуру, координаційний апарат з кількох людей, з формально або неформально визначеними функціями [8].

Важливою складовою кожного фестивалю є матеріальна база, яка включає певний простір, в якому відбуваються фестивальні заходи, а також необхідні технічні засоби. В більшості випадків матеріальна база потребує залучення зацікавлених державних або недержавних структур, спонсорів, творчих колективів.

На жаль, дотепер чіткої класифікації фестивального туризму, як і туризму загалом, не існує. Це пояснюється насамперед труднощами виокремлення тих чи інших його форм.

Спираючись на загальні критерії класифікації туризм, фестивальний туризм можна класифікувати за такими ознаками:

- за спрямованістю туристичних потоків і масштабами територіального охоплення (в'їзний, виїзний, внутрішній);
- за охопленою територією (національний, міжнародний);
- за тривалістю поїздки (тривалий, туризм вихідного дня);
- за демографічним і соціальним складом учасників подорожі;
- за характером організації (плановий, самостійний);
- за інтенсивністю (постійний, сезонний, односезонний, двосезонний);
- за способом пересування та використанням транспортних засобів (авіаційний, автомобільний, залізничний, морський, гужовий);
- за принципами організації продажу туру та формою організації обслуговування.

Фестивальний рух є показником і своєрідним каталізатором інтенсивності та якості мистецького життя будь-якої країни, та міста. Природно, що він розвивається під впливом певних чинників. За своїм впливом на формування і розвиток фестивального туризму всі чинники можна поділити як на зовнішні, так і на внутрішні чинники.

Львівська область має достатньо великий туристично-пізнавальний потенціал. Цьому сприяє природно-ресурсні можливості, культурно-історична спадщина та багатий культурно-етнографічний матеріал – народні промисли та ремесла, які мають свої регіональні особливості, які вміло використовуються для промоції міста та розвитку туризму в місті.

Практично кожне місто і селище міського типу Львівської області цікаве своїми культурними й спортивними подіями, які відбуваються за чималого згуродження глядачів. Історико-культурний потенціал міст і селищ Львівської області є засадничою передумовою широкого розвитку в них заходів фестивального туризму.

У Львівській області в зимовий період відбувається понад десять фестивалів і масових святкових дійств всеукраїнського рівня та майже півсотні регіонального значення.

Цикл зимового фестивального туризму розпочинає **Фестиваль «Спалах Різдвяної Звізди»** – щорічне свято-парад Різдвяної Зірки у Львові, яке проходить на центральних вулицях і площах Львова в межах Різдвяних святкувань 7-9 січня.

В рамках святкування цих зимових свят лунає й **Велика коляда** (Веб-сайт velykakoliada.org.ua) (з 1999 року) – всеукраїнський різдвяний хорівий фестиваль, який відбувається щороку у Львові у Храмі Пресвятої Євхаристії (колишній Домініканський костел) під патронатом Львівської міської ради.

Незабаром після Різдва в Хмільному домі Роберта Домса відбувалася **Рок-Коляда**, щорічний музичний фестиваль, особливістю якого є те, що колядки та щедрівки виконуються не у традиційному народному звучанні, а у етно-роковому стилі.

Міське Свято Пампуха (з 2008 року) – щорічний гастрономічний фестиваль львівського пампуха (традиційної різдвяної випічки на Галичині), який відбувається в часи Різдвяних святкувань (щорічно з 7 по 9 січня). **Свято Шоколаду** – щорічний фестиваль шоколаду для справжніх гурманів та ласунів, який немає приуроченої дати, а відбувається традиційно в різні пори року, часто його організують на День святого Валентина.

Міжнародний Форум Івент Індустрії відбувається у період 20-22 лютого у м. Львові. У 2021 р. вчетверте на події зібрався провідні спеціалісти з різних країн світу та розглянуть актуальні питання, котрі постають сьогодні перед глобальним івент-ринком.

Отож, щороку зимовий Львів зміцнює позиції центру українського різдвяного туризму. Підтвердженням тому, є те, що Львів займає перше місце в рейтингу найпривабливіших міст України для зустрічі Нового Року та святкування Різдва, складеному ще у 2010 році. «Родзинкою» святкування у Львові є вуличні вистави просто неба, паради із живим вертепом, шопкою та феєрією на сцені із забавками, концертуванням, та колядою. На Різдво навіть традиційний, знаний логотип Львова змінюється – «присипаний снігом».

Упродовж **весни** у Львівській області проводять близько 20 фестивалів різноманітної тематики, що містять виразну релігійну та мистецьку складову, так що кожен охочий може знайти щось до душі.

На початку березня у Пороховій вежі відбувається Фестиваль вина та мистецтва – **Lviv art and wine Камерний**. Це новий концепт гастрономічно-мистецького фестивалю у форматі камерної зустрічі із спогляданням мистецтва та келихом вина.

9–10 березня у Львові проходять **Відкритий конкурс піаністів «Віртуозні Самоцвіти» і Всеукраїнський фестиваль–конкурс хорового співу та інструментальної музики «Галицькі**

Самоцвіті». В програмі фестивалю-конкурсу – українські дитячі, юнацькі та дорослі творчі колективи, а також індивідуальні виконавці.

Масові весняні фестивалі розпочинаються циклом святкувань релігійного характеру. **Великодній ярмарок у Львові** – щорічний ярмарок, що проходить у Львові на проспекті Свободи, в квітні-травні місяці.

Фестиваль Писанок+фестини «Велика Гаївка» – традиційні Великодні фестивалі для Львова, що проходять в Шевченківському Гаю (музеї народної архітектури та побуту під відкритим небом) та на центральних площах Львова.

День Міста – святкування Дня народження міста, яке припадає на початок травня. В 2020 році День міста Львів припадає на 2 травня. Пандемія коронавірусу вносить корективи у плани на цей туристичний рік. День міста, цього року були змушені перенести. У рамках відзначення Дня міста Львова відбувається вже традиційне свято **День Батяра** – львівський фестиваль вуличних гульвіс, так званих батярів, який відбувається в межах святкування Днів Львова на початку травня.

Весняний Будівельний Форум – платформа для зустрічі виробників, дилерів та дистриб'юторів сучасних технологій та будівельних матеріалів з представниками торгівлі, архітекторами, підрядниками та інвесторами в західному регіоні країни.

Дитячий міжнародний фестиваль у Львові – це книжковий ярмарок від ГО «Форум видавців – дітям», фестиваль дитячого читання «Книгоманія», майстер-класи, спортивні змагання, ігри та розваги для дітей. Фестиваль складається з творчої, літературної та спортивної частин, однак основною є літературна програма.

Міжнародний фестиваль «Флюгери Львова» – традиційний щорічний фестиваль етно- та джазової музики, що впродовж перших 4-ох днів травня розважає львів'ян та гостей міста якісною етно-джазовою музикою.

Міжнародний фестиваль музичного мистецтва «Віртуози Львова» – чи не найстаріший та найтриваліший фестиваль Львова, який збирає у Львівській Філармонії десятки міжнародних виконавців та оркестрів класичної музики.

ЗИМА	<ul style="list-style-type: none"> • Спалах різдвяної звізди - 8 січня • Велика коляда - 7-19 січня • Міське Свято Пампуха - 23-24 січня • Свято Шоколаду - 14-17 лютого • Міжнародний Форум Івент Індустрії - 19-20 лютого • Фестиваль Льдових скульптур - 7-8 січня • Фестиваль Стефанії Туркевич - 13-17 січня • Фестиваль «Кенгуру Фест» - 26-29 січня • drum&bass парад - 30-31 січня • «BACH CONTEMPORARY» - 1-4 лютого • Хендмейд ярмарок - 27-28 лютого
ВЕСНА	<ul style="list-style-type: none"> • Lviv art and wine Камерний - 6-8 березня • Відкритий конкурс піаністів «Віртуозні Самоцвіті», Всеукраїнський фестиваль-конкурс хорового співу та інструментальної музики «Галицькі Самоцвіті» - 9-10 березня • Великодній ярмарок - під час великодніх свят • Фестиваль Писанок+фестини «Велика Гаївка» - під час великодніх свят • День Міста - 5-7 травня • День Батяра - 5-7 травня • Весняний Будівельний Форум - 26-28 травня • Дитячий міжнародний фестиваль «Книгоманія» - 17-20 вересня, 24-26 квітня • Міжнародний фестиваль «Флюгери Львова» - 11-12 травня • Craft Beer & Vinyl Music Festival - 14-16 травня, 10-12 вересня • Міжнародний фестиваль «Віртуози Львова» - 20 травня
ЛІТО	<ul style="list-style-type: none"> • Гастрономічний фестиваль «Львів на тарілці» - 24-27 червня • Міжнародний фольклорний фестиваль «Етновир» - 24-25 серпня • Львівський міжнародний фестиваль короткометражних фільмів Wiz-Art - 16-25 липня 2021 • Міжнародний фестиваль ретро-автомобілів «Леополіс Гран Прі» - 4-6 червня • Міжнародний джазовий фестиваль «Leopolis Jazz Fest» - 24-28 червня • Lviv Ice Cream Festival! - 22-24 серпня • Графіті-фестиваль «Алярм» - 25-26 липня. • Міжнародний Фестиваль Українського Танцю та Культури - 9-12 серпня • Всесвітні бойківські фестини - 1-5 серпня
ОСІНЬ	<ul style="list-style-type: none"> • «Lviv Fashion Week» - навесні і восени • Міське свято «На каву до Львова» - 10-12 вересня • Лента за лентою - 12 вересня • Форум видавців у Львові - 15-19 вересня • Свято сиру і вина - 22-24 жовтня • Міжнародний фестиваль- «Золотий лев» - 1-7 жовтня • ДРЕВО - 24-29 вересня

Рис. 2. Календар подій у Львові

Максимально насичена різноплановими фестивалями і святковими дійствами, розрахованими на численних туристів, **літня пора**. В цей час Львівську область для участі у фестивалях, за підрахунками експертів, відвідує 0,5–0,8 млн туристів з інших регіонів України та з-за кордону.

Гастрономічний фестиваль «Львів на тарілці» – львівський фестиваль для справжніх гурманів, який проходить на центральних площах і вуличках Львова у спекотну пору року, зазвичай у червні.

Міжнародний фольклорний фестиваль **«Етновир»** – один з найбільших щорічних фольклорних фестивалів України, який збирає у Львові справжніх поціновувачів етно-музики.

Міжнародний фестиваль короткометражних фільмів «Wiz-Art» – щорічний літній фестиваль короткометражного кіно, на якому представляють свої роботи як відомі кіномайстри, так режисери-початківці.

Міжнародний фестиваль ретро-автомобілів «Леополіс Гран Прі» – це захоплюючий парад ретро-автівок зі всього світу, які святково курсують вулицями Львова.

ДРЕВО (13.05.2019) Львів – міжнародний театральний фестиваль культурної традиції.

Міжнародний джазовий фестиваль **«Alfa Jazz Fest»** – напевно одна з найгучніших музичних подій у Львові, найбільший джазовий фестиваль міста, проходить у Львові починаючи з 2011 року.

Lviv Ice Cream Festival! – фестиваль, якого чекають не тільки діти, а й дорослі. Локації пропонують великий вибір морозива, неймовірні поєднання смаків та подач.

Шостий рік поспіль управління туризму Львівської міської ради спільно з мистецьким об'єднанням «Фарбований лис» організовує **графіті-фестиваль «Алярм»**. Цьогоріч найбільший в Україні графіті-фестиваль відбудеться 25–26 липня.

З 9 по 12 серпня 2019 р. у Львові відбувся **Міжнародний Фестиваль Українського Танцю та Культури**. Мета Фестивалю – збереження, поширення, актуалізація та популяризація української культури в Україні та світі, презентація усього розмаїття українського танцю, музики й пісні з усіх куточків світу, де проживають українці.

Проте, найбільші і наймасовіші фестивалі літа відбуваються за межами міста. Одним із найбільших етнофестивалів Львівщини по праву вважаються **Всесвітні бойківські фестини**. У рамках фестин проводилися мистецькі, літературно-краєзнавчі, туристичні та спортивні конкурси, науково-практичні конференції, виставки -презентації місцевих громад.

Літо – пора музичних фестивалів. «Земля героїв – Зашків», «Підкамінь», «Кульчиці-фест», «Славське Рок», «Ту Стань!», Fort.Missia.

Осіньна пора традиційно вважається у Львові часом свят.

«Lviv Fashion Week» – щорічний фестиваль моди у Львові, який проводиться двічі на рік: навесні і восени. Ця 4-денна масштабна модна подія у декількох локаціях Львова, яка включає в себе: модні покази актуальних колекцій українських та закордонних, молодих та вже відомих дизайнерів, освітній форум, присвячений проблематиці модної індустрії.

Міське свято «На каву до Львова» – щорічне «найароматніше» свято Львова, на якому три дні кава править життям міста.

Лента за лентою – вересневий локальний фестиваль, який збирає у своїх колах всіх патріотів України, піднімає український дух і відтворює історію української незламності та непокори перед ворогом.

Форум видавців у Львові – найбільша літературна подія не тільки Львова, але й всієї країни, – щорічний фестиваль книговидавців, на якому представлені найрізноманітніші видання, починаючи від дитячої літератури і закінчуючи світовими бестселерами на тему економіки, психології, філософії, езотерики, медицини, енциклопедичні видання.

Свято сиру і вина – гастрономічне дійство, на якому можна довідатись про культуру сироваріння. Це щорічний жовтневий фестиваль сиро-винного промислу Львівщини.

Не можна не згадати **Міжнародний фестиваль «Золотий лев»**. Щовечора площа перед Львівською Оперою перетворюється на сцену для безкоштовних театральних вистав і вуличних дійств.

І це далеко не повний перелік фестивалів у Львові. Фестивальний рух є показником і своєрідним каталізатором інтенсивності та якості мистецького життя Львова.

Окрему увагу приділимо характеристиці туристичних подій та фестивалів у регіоні.

Форум гідів – це платформа для комунікації, обміну думками, ідеями, покращення якості надання послуг, знайомства з новими туристичними продуктами, генерування нових ідей та впровадження інноваційних і креативних рішень.

Навесні цього року відразу три українських міста – Київ, Львів та Трускавець прийматимуть **Всесвітній форум медичного та оздоровчого туризму** – Global Healthcare Travel Forum. Він проводиться щороку (кожен рік – нова країна), традиційно збираючи провідних провайдерів ринку, міжнародних експертів та представників професійних асоціацій з 56 країн –

18 травня Львів разом з усім світом відзначатиме **Міжнародний день музеїв**. Понад сорок років цю традицію підтримує близько півтори сотні країн. «Цього року святкування події у львівських музеях знову стало можливим наживо. Це чудова нагода зустрітись серед оновлених експозицій і виставок, натхненно провести час, поговорити про майбутнє музеїв та підтримати їх», – додають організатори. «

Ніч у Львові – ексклюзивний фестиваль музеїв у Львові, протягом якого кожен охочий може відвідати будь-яку музейну установу Львова чи Львівщини безкоштовно. Під час фестивалю львів'яни та гості міста матимуть можливість відвідати понад 100 нічних екскурсій, театралізованих дійств, мистецьких перформансів у музеях, театрах, храмах, підземеллях, галереях тощо

Цього року у Львові відбудуться десяти **Дні європейської спадщини**. Протягом трьох днів – 11–13 вересня – відвідувачів чекатимуть 92 заходи із захоплюючими історіями про навчання минулих століть, освітні заклади, унікальні локації тощо.

З 20 по 22 жовтня Львів гостинно прийматиме учасників **Львівського міжнародного форуму індустрії туризму та гостинності**. Традиційно в рамках форуму будуть працювати дві виставки — XXI Міжнародна виставка «ТурЕКСПО» та XIV Спеціалізована виставка «Готельний та ресторанный бізнес».

Через ситуацію з коронавірусом та карантинном в Україні багато фестивалів, популярних серед львів'ян, були скасовані, або у тій чи іншій мірі змінили формат. У період карантину деякі з них довелося перенести на наступний рік або проводити онлайн, однак є такі, що все ж відбудуться у звичному форматі.

Фестиваль **«Ту Стань!»** у 2020 році мав би відбуватися у Карпатах, у підніжжі стародавньої Тустані, на початок серпня і тривати протягом трьох днів. Проте дійство перенесли на наступний рік, зважаючи на карантинні обмеження. Свято класичної музики **LvivMozArt** теж перенесли на 2021 рік. *«Це буде довгоочікуваний 5-тий ювілейний рік LMA, присвячений святкуванню 230-го ювілею з народження Франца Ксавера Моцарта – сезон, сповнений яскравих проєктів, нових концепцій та особливих програм»*, – розповідають організатори. Фестиваль фольклору **«Етновир»**, який цього року мав святкувати своє 10-річчя, теж перенесено на 2021 р. Проте, усі зазначені фестивалі відбувалися в змішаних форматах та із дотриманням карантинних вимог. Водночас книжковий форум **BookForum** в 2020 році уперше відбувся онлайн. Новий формат, переконують організатори, надав можливість відвідати фестиваль тим, кому раніше не вдалося приїхати до Львова, тож у всіх поціновувачів літератури буде можливість почути улюблених письменників у будь-якому куточку світу. **X Leopold Jazz Fest з 2020 року теж перенесений на 24-28 червня 2021 року**. Команда вела переговори з музикантами та зберегла усю заявлену програму в 2021 році. Зокрема, **ZaxidFest** планував у 2020 році зібрати своїх шанувальників. Проте в результаті, захід скасували та провели у 2021 році. **Wiz-Art** відбувся і в 2020, і в 2021 роках. Організатори кажуть, що вони б не звернулись до онлайн, якби не карантин. Він дозволив збільшити аудиторію, тому що офлайн-покази охоплюють приблизно 450 глядацьких крісел, а під час онлайн-показів Quarantine Comedy Shorts та Quarantine Family Shorts аудиторія зростає до тисячі унікальних відвідувачів за вечір.

Таким чином, бачимо, що фестивальне життя триває. Передусім, організатори сліdkують за рекомендаціями МОЗ, і розуміють, що масочний режим зберігатиметься. Відповідно й на територію фестивалю будуть пропускати людей в масках. Також будуть додаткові санітарні обробки території, усіх контактних поверхонь. Можливо буде більша дистанція на вході, на фудкортах. Про це поки що зарано говорити, але плануються виконувати усі вимоги з безпеки людей, щоби фестивалі відбувалися. Важливо, не допустити жодних скачків розповсюдження вірусу, бо фестиваль – це масове скупчення людей. Проте масова вакцинація дозволяє робити прогнози стають максимально сприятливими. Карантин сильно вдарив по фестивальній індустрії і не всі його змогли пережити. Багато музикантів знайшли інші варіанти заробітку, не пов'язаного з музикою. Багато підрядників перекваліфікувалися. Багато компаній, які не мало достатньої фінансової подушки, на жаль, закрилися. Усе це видно по концертному бізнесу, локаціях, ресторанно-готельному бізнесу.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

На сьогоднішній день фестивальний туризм набуває великої популярності і розповсюдженості серед інших видів туризму. Він охоплює людей не тільки молодого віку, але й інші вікові групи. Туристи відправляються у подорож з метою відвідати різноманітні культурні заходи, фестивалі, карнавали, тим самим вони задовольняють свою потребу у видовищах і у психологічному відпочинку від буденності. Фестивальний туризм задовольняє більш за все інтелектуальні і емоційні туристичні потреби, адже даний вид туризму є специфічним і неймовірно видовищним.

Технологія організації фестивалів туристів є доволі складною. Фестивальний туризм залежить від наявності антропогенних туристичних ресурсів і існувати без них не може. Фестивальний туризм мало прив'язаний до природних умов. Це пов'язано з тим, що фестивалі можуть проводитись як у приміщенні, так і на вулиці. В основному фестивалі проводяться у містах і за містом. Можна сказати, що природні ресурси не є визначним фактором в організації фестивалів.

Основна кількість фестивалів Львівщини припадає на весну і літо – відповідно 31% і 40%. Зимовий період не має попиту серед організаторів різноманітних дійств, унаслідок чого на зиму припадає лише 14%. Це можна пояснити тим, що фестиваль – це, здебільшого, так звані «open-air» дійства, і організувати його за температури нижчої за -10 – -15°C не доцільно. Для Львівщини типовими є фестивалі, програми яких розраховані на два-три дні, частка таких дійств у області сягає 57,5%. Близько третини (31,5%) фестивалів Львівської області тривають три дні (як правило, у п'ятницю, суботу та неділю), 16,5% культурно-масових заходів регіону припадає на одноденні фестини; зазвичай вони приурочені до певної дати релігійного

календаря, святкування Дня міста чи села, або до дати вшанування видатної особистості чи події, що колись відбулася у цей день.

Географічний розподіл фестивалів туристичних потоків у Львівській області надто нерівномірний, що пояснюється насамперед різними рівнями соціально-економічного розвитку, інфраструктурним забезпеченням тощо. Основним центром формування масової пропозиції – широкої гамми з близько півсотні фестивалів різних типів – у Львівській області є її адміністративний і культурний центр м. Львів. На нього припадає 59% усіх фестивалів регіону. Цю тенденцію можна пояснити багатьма чинниками, зокрема досконалішою інфраструктурою, адаптованою до запитів потоків масового туризму, ширшими можливостями залучення спонсорів, більшою популярністю серед туристів тощо. В області формується мережа альтернативних стосовно Львова регіональних центрів фестивального туризму: Трускавець, Дрогобич, Славське, Кульчиці, Моршин, Стрий, Самбір, Турка, Яворів, Золочів, Броди і Сокаль. Нещодавно започатковані культурно-масові дійства, орієнтовані як на місцеві громади, так і на додаткові потоки туристів, у традиційних осередках фестивального руху урізноманітнюють календар заходів подієвого туризму. Крім того, щороку стартують нові проекти в тих містах і селах, які раніше не мали досвіду організації фестивалів.

Література

1. Афанасьев Ю. Л. Характерні особливості та функції фольклорних фестивалів / Ю. Л. Афанасьев, С. Ю. Чернецька // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2011. – № 4. – С. 126–130.
2. Бабкин А. В. Специальные виды туризма / А. В. Бабкин. – Ростов-наДону : Феникс, 2008. – 252 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://tourlib.net/books_tourism/babkin09.htm.
3. Бейдик О. О., Гончарук А. О. Развитие культурно-развлекательного туризма в Украине (на примере фестивального туризма) // География та туризм: Науковий збірник / Ред.кол.: Я.Б. Олійник (відп.ред.) та ін.. – Київ: Альтпрес, 2010. – Вип. 08. – Режим доступа: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk8/v810.pdf>.
4. Вань М. Основные доминанты событийного туризма / М. Вань // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – 2009. – №2. Сер. «Экономика и управление». – Т. 22 (61). – С. 80 – 86. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://tourlib.net/statti_tourism/van-myao.htm.
5. Вишнеvsька Г. Г. Гастрономічні свята та фестивалі як туристична атракція / Г. Г. Вишнеvsька, А. О. Цегельник // География та туризм: наук. зб. / відп. ред. Я. Б. Олійник. – К.: Альтерпрес, 2012. – Вип. 18. – С. 55–62.
6. Вороніна Г. Б. Фестивальний туризм як новий напрям світового туризму // География та туризм: Науковий збірник / Ред.кол.: Я.Б. Олійник (відп.ред.) та ін.. – Київ: Альтпрес, 2011. – Вип. 10. – Режим доступа: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk10/v105.pdf>
7. Грицку-Андрієш Ю. П. Фестивальний туризм в системі рекреаційно-туристської діяльності / Ю.П. Грицку-Андрієш, Ж.І. Бучко // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2010. – Вип. 519 – 520. – С. 56 – 60. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://tourlib.net/statti_ukr/grycku.htm.
8. Корнілова Н.В. Подієвий туризм в Україні // География та туризм: Науковий збірник / Ред.кол.: Я.Б. Олійник (відп.ред.) та ін.. – Київ: Альтпрес, 2012. – Вип. 22. – Режим доступа: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk22/v2216.pdf>.
9. От-От. Львів:Календар культурних та туристичних подій. – Львів: Агенція Райдер, 2013. – 40 с
10. Парфіненко А. Ю. Подієвий туризм як чинник формування туристичної привабливості міста // География та туризм: Науковий збірник / Ред.кол.: Я.Б. Олійник (відп.ред.) та ін.. – Київ: Альтпрес, 2015. – Вип. 34. – Режим доступа: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk34/v3415.pdf>.
11. Петранівський В. Л. Фестиваль української середньовічної культури в с. Урич / В. Л. Петранівський // Франкова криниця, № 35 (1133), 21 вересня 2008. – С. 2.
12. Програма соціально-економічного та культурного розвитку м. Львова на 2021-2026 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступа:<http://cityadm.lviv.ua/lmr/economy/strategija/programa-socialno-ekonomichnogo-takulturnogo-rozvitku-m-lvova-na-2011-2013-roki>
13. Рутинський М. Й. Етнофестивальний туризм: теоретичні засади й етногеографічні аспекти організації / М. Й. Рутинський, М. Я. Топорницька // География та туризм : наук. зб. / відп. ред. Я.Б.Олійник. – К.: Альтерпрес, 227 2011. – Вип. 16. – С. 82-93.
14. Топорницька М. Я. Етнофестивальний туризм у Львівській області: тематична структура та просторово-часові особливості організації / М. Я. Топорницька // Вісник Львівського ун-ту. Серія географічна. –2012. – Вип. 40. – С. 197–205.
15. Фестивальний туризм [Електронний ресурс] Режим доступа: http://vseproturizm.blogspot.com/2014/01/blog-post_6114.html.

References

1. Afanas'yev Yu. L. Kharakterni osoblyvosti ta funktsiyi fol'klornykh festyvaliv / Yu. L. Afanas'yev, S. Yu. Chernets'ka // Visnyk Derzhavnoyi akademiyi kerivnykh kadriv kul'tury i mystetstv. – 2011. – # 4. – S. 126–130.

2. Babkin A. V. Specialnye vidy turizma / A. V. Babkin. – Rostov-naDonu : Feniks, 2008. – 252 s. – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupa : http://tourlib.net/books_tourism/babkin09.htm.
3. Beydyk O. O., Honcharuk A. O. Rozvytok kul'turno-rozvezhal'noho turizmu v Ukraini (na prykladi festyval'noho turizmu) // Heohrafiya ta turizm: Naukovyy zbirnyk / Red.kol.: Ya.B. Oliynyk (vidp.red.) ta in.. – Kyiv: Al'tpres, 2010. – Vyp. 08. – Rezhym dostupu: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk8/v810.pdf>.
4. Van M. Osnovnye dominanty sobytijnogo turizma / M. Van // Uchenye zapiski Tavricheskogo nacionalnogo universiteta im. V.I. Vernadskogo. – 2009. – 12. Ser. «Ekonomika i upravlenie». – T. 22 (61). – S. 80 – 86. – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupa : http://tourlib.net/statti_tourism/van-myao.htm.
5. Vyshnevs'ka H. H. Hastronomichni svyata ta festyvali yak turystychna atraktsiya / H. H. Vyshnevs'ka, A. O. Tsel'nyk // Heohrafiya ta turizm: nauk. zb. / vidp. red. Ya. B. Oliynyk. – K.: Al'tpres, 2012. – Vyp. 18. – S. 55–62.
6. Voronina H. B. Festyval'nyy turizm yak novyy napryam svitovoho turizmu // Heohrafiya ta turizm: Naukovyy zbirnyk / Red.kol.: Ya.B. Oliynyk (vidp.red.) ta in.. – Kyiv: Al'tpres, 2011. – Vyp. 10. – Rezhym dostupu: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk10/v105.pdf>
7. Hrytsku-Andriyesh Yu. P. Festyval'nyy turizm v systemi rekreatsino-turyst-s'koyi diyal'nosti / Yu.P. Hrytsku-Andriyesh, Zh.I. Buchko // Naukovyy visnyk Chernivets'koho universytetu. – 2010. – Vyp. 519 – 520. – S. 56 – 60. – [Elektronnyy resurs]. -- Rezhym dostupu : http://tourlib.net/statti_ukr/grycku.htm.
8. Kornilova N.V. Podiyevyy turizm v Ukraini // Heohrafiya ta turizm: Naukovyy zbirnyk / Red.kol.: Ya.B. Oliynyk (vidp.red.) ta in.. – Kyiv: Al'tpres, 2012. – Vyp. 22. – Rezhym dostupu: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk22/v2216.pdf>.
9. Ot-Ot. L'viv:Kalendar kul'turnykh ta turystychnykh podiy. – L'viv: Ahentsiya Rayder, 2013. – 40 s
10. Parfinenko A. Yu. Podiyevyy turizm yak chynnyk formuvannya turystychnoyi pryvablyvosti mista // Heohrafiya ta turizm: Naukovyy zbirnyk / Red.kol.: Ya.B. Oliynyk (vidp.red.) ta in.. – Kyiv: Al'tpres, 2015. – Vyp. 34. – Rezhym dostupu: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk34/v3415.pdf>.
11. Petraniv's'kyy V. L. Festyval' ukraiyins'koyi seredn'ovichnoyi kul'tury v s. Urych / V. L. Petraniv's'kyy // Frankova krynytsya, # 35 (1133), 21 veresnya 2008. – S. 2.
12. Prohrama sotsial'no-ekonomichnogo ta kul'turno rozvytku m. L'vova na 2021-2026 roky [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu:<http://cityadm.lviv.ua/lmr/economy/strategija/programa-socialno-jekonomichnogo-takulturno-rozvitku-m-lvova-na-2011-2013-roki>
13. Rutyn's'kyy M. Y. Etnofestyval'nyy turizm: teoretychni zasady y etnoheohrafichni aspekty orhanizatsiyi / M. Y. Rutyn's'kyy, M. Ya. Topornyt's'ka // Heohrafiya ta turizm : nauk. zb. / vidp. red. Ya.B.Oliynyk. – K.: Al'terpres, 227 2011. – Vyp. 16. – S. 82-93.
14. Topornyt's'ka M. Ya. Etnofestyval'nyy turizm u L'vivs'kij oblasti: tematychna struktura ta prostorovo-chasovi osoblyvosti orhanizatsiyi / M. Ya. Topornyt's'ka // Visnyk L'vivs'koho un-tu. Seriya heohrafichna. –2012. – Vyp. 40. – S. 197–205.
15. Festyval'nyy turizm [Elektronnyy resurs] Rezhym dostupu: http://vseproturizm.blogspot.com/2014/01/blog-post_6114.html .

Надійшла / Paper received : 11.07.2021

Надрукована/Printed : 04.10.2021